

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

УДК 745/749:929(І.В.Задорожний)(477.53-37)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/97-3-5>

Віктор ОСАДЧИЙ,
orcid.org/0000-0003-1197-7506
доктор філософії з мистецтвознавства,
доцент кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва
Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського
(Кременчук, Полтавська область, Україна) osadchiykrnu3@ukr.net

КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ПЕРІОД У МОНУМЕНТАЛЬНО-ДЕКОРАТИВНОМУ СПАДКУ ІВАНА-ВАЛЕНТИНА ЗАДОРОЖНОГО

Статтю присвячено монументально-декоративній спадщині українського мистця Івана-Валентина Задорожного кременчуцького періоду. Протягом 1970–1972 рр., І.В. Задорожний, застосовуючи нові мистецькі форми та індивідуальні стилістично-зображальні принципи створює художні образи та історичної пам'яті та боротьби українського народу, що знайшли своє відображення у мозаїці – «Моя Батьківщина», на фасаді палацу культури заводу дорожніх машин та у комплексному оформленню міського палацу культури до якого увійшли – панорамний вітраж «Наша пісня – наша слава», бетонний рельєф «Весільне свято» і декоративна решітка на фасаді палацу, виконана в техніці гнutoї листової полоси.

В процесі дослідження встановлюється, що суспільно-політичні процеси другої половини 60-х років ХХ століття вплинули на світогляд і на зміну зображальних принципів І.-В. Задорожного та віддзеркалились на ідейно-художніх рішеннях, перших в творчому доробку мистця, масштабних, комплексних, монументально-декоративних роботах кременчуцького періоду.

Також з'ясовується, що в ідейно-художньому мотиві мозаїчного панно «Моя Батьківщина» завуальовано проступає український антирадянський збройний спротив який відбувався на території західних областей у 1944–1956 рр.

Характерною та важливою ознакою монументально-декоративних робіт І.-В. Задорожного кременчуцького періоду поряд з безумовно сміливими, для тогочасних суспільно-політичних процесів, ідейно-художніми рішеннями, є застосування новаторських, експериментальних технологічних засобів та прийомів – поєднання блоків литого скла за допомогою бетону при створенні панорамного вітражу «Наша пісня – наша слава» й дворівневе вирішення мозаїчного панно «Моя Батьківщина» із застосуванням контрасту між матовою, неполірованою керамічною плиткою на тлі та глянцевою поверхнею кольорової емалі основних зображальних елементів.

Автором статті в процесі дослідження визначаються роль та місце української народної символіки в монументально-декоративних творах мистця, кременчуцького періоду, які в поєднанні із зображальними монументально-декоративними формами являють собою неповторну та визначальну рису творчості Івана-Валентина Задорожного.

Ключові слова: Іван-Валентин Задорожний, спротив, монументально-декоративні твори, кременчуцький період, народна символіка, мозаїка, вітраж, рельєф.

Viktor OSADCHIY,
orcid.org/0000-0003-1197-7506
Associate Professor, PhD,
Associate Professor at the Department of Humanities, Culture and Art
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyy National University,
(Kremenchuk, Poltava region, Ukraine) osadchiykrnu3@ukr.net

THE KREMENCHUK PERIOD IN THE MONUMENTAL AND DECORATIVE HERITAGE IVAN-VALENTYN ZADOROZHNYI

The article is devoted to the monumental and decorative heritage of the Ukrainian artist Ivan-Valentyn Zadorozhny of the Kremenchug period. During 1970–1972, I.-V. Zadorozhny, using new artistic forms and individual stylistic and pictorial principles, creates artistic images of the struggle, resistance and historical memory of the Ukrainian people, which were reflected in the mosaic – "My Motherland" on the facade of the Palace of Culture of the Road Machinery Plant and in the complex design of the City Palace culture, which included the panoramic stained-glass window "Our Song – Our Glory", the concrete relief "Wedding Feast" and the decorative lattice on the facade of the palace, made in the technique of bent sheet strips.

In the course of the research, it is established that the socio-political processes of the second half of the 60s of the 20th century influenced the worldview and the change in the pictorial principles of I.-V. Zadorozhnyi and were reflected in the

ideological and artistic decisions of the first in the creative work of the artist in the large-scale, complex monumental and decorative works of the Kremenchug period.

It also turns out that the anti-Soviet armed resistance in the western regions of 1944–1956 is veiled in the ideological and artistic motif of the mosaic panel "My Motherland".

A characteristic and important feature of the monumental and decorative works of I. V. Zadorozhny of the Kremenchug period, along with definitely bold, ideological and artistic solutions for the social and political processes of the time, is the use of innovative, experimental technological means and methods – the combination of cast glass blocks with the help of concrete in the creation panoramic stained-glass window "Our song – our glory" and a two-level solution of the mosaic panel "My Motherland" using the contrast between the matte, unpolished ceramic tiles on the background and the glossy surface of colored enamel of the main pictorial elements.

The author of the article in the process of research determines the role and place of Ukrainian folk symbols in the monumental and decorative works of the artist of the Kremenchug period, which, in combination with the figurative monumental and decorative forms, represent a unique and defining feature of the work of Ivan-Valentyn Zadorozhny.

Key words: *Ivan-Valentyn Zadorozhny, resistance, monumental and decorative works, Kremenchug period, folk symbolism, mosaic, stained glass, relief.*

Постановка проблеми. Суспільно-політичні процеси другої половини 60-х років ХХ століття та пов'язані з ними події, які відбувалися в цей період на теренах України, а саме: посилення тиску зі сторони влади, направлений проти неофіційного мистецтва і шістдесятників; перша хвиля арештів 1965 р.; публічний протест під час прем'єри фільму «Тіні забутих предків» у кінотеатрі «Україна»; оголошені вироки щодо позбавлення волі 20 активістів у 1966 р.; загибель товаришки І.-В. Задорожного – А. Горської, у 1970 р., безпосередньо вплинули на світогляд і на зміни зображальних принципів І.-В. Задорожного. В цей час, поряд з появою епохальних та знакових творів: «Мої земляки» (1963–1965); «Мати. 37-й рік» (1965–1966); триптиху «Мати» (1967–1969); «Садкам цвісти» (1970) які своїм ідейно-тематичним спрямуванням стають провісниками монументально-декоративних творів кременчуцького періоду, І.-В. Задорожний починає спілкуватися українською мовою та переходить з секції малярства до секції монументального мистецтва Спілки художників України.

Окреслені вище події, не могли не вплинути на ідейно-художні рішення і як наслідок на зображальні принципи монументально-декоративних творів виконаних І.-В. Задорожним у Кременчуці, що в свою чергу створює підґрунтя і потребує поглибленого вивчення та аналізу як кременчуцького періоду творчості мистця в цілому так і монументально-декоративних творів які відносяться до зазначеного періоду. До того ж, мозаїчне панно «Моя Батьківщина» і бетонний рельєф «Весільне свято» стали першими з небагатьох робіт у творчому доробку митця, виконаних в зазначених техниках, що ставить їх на окремий щабель в контексті дослідження мистецької спадщини І.-В. Задорожного.

Аналіз досліджень. Літературний та деяким чином, науковий матеріал про творчу діяльність І.-В. Задорожного з'являється у 60-ті роки ХХ ст. за авторством В. Афанас'єва, А. Шпакової (1966) (Іван-

Валентин Задорожний, 2017: 48), Г. Коняхіна (1968) (Іван-Валентин Задорожний, 2017: 38), В. Зіменко (1970) (Іван-Валентин Задорожний, 2017: 48) в яких дається характеристика малярним творам: «Мої земляки», «Тарасова пісня» та триптиху «Мати». У 1979 р. В. Афанас'єв висвітлює творчу складову Івана-Валентина Задорожного – монументаліста (Іван-Валентин Задорожний, 2017: 192). До 70-річчя мистця, у 1991 р. світ побачив «Каталог виставки творів заслуженого діяча мистецтв УРСР Івана-Валентина Задорожного» з обширною вступною статтею стосовно життєвого шляху й творчого спадку І.-В. Задорожного, за авторством мистецтвознавця – В. Данилейка (Іван-Валентин Задорожний, 1991). Окремо в журналі «Образотворче мистецтво», В. Данилейко публікує статтю «Віднайдення національного стилю», яка починається цитатою зі щоденника І.-В. Задорожного – «Я виростав сам із себе і це не боляче» (Данилейко, 1991: 9). У публікації висвітлено як малярну, так і монументально-декоративну складову творчого спадку І.-В. Задорожного, в тому числі подано мистецтвознавчий аналіз вітражу «Наша пісня – наша слава» (Данилейко, 1991: 12). Продовжуючи розкривати нові сторінки життя й творчих здобутків мистця, В. Данилейко у 90-х роках ХХ ст. публікує статті: «До аспектів етнографізму і космології у творчості І.-В. Задорожного» (Данилейко, 1999) та «Задорожний І.-В. "Намалюй Україну" (Десять років без мистця)» в журналі «Образотворче мистецтво» (Іван-Валентин Задорожний, 1999). В зазначеній публікації подано частину виступів з тематичної конференції організованої редакцією журналу, а саме: Г. Міщенко, В. Вечерського, Г. Польового, М. Малишко, В. Перевальського, П. Гончара та інших.

З початком ХХІ ст. помічається збільшення кількості публікацій щодо творчої постаті І.-В. Задорожного, і що найголовніше – наукові інтереси українських мистецтвознавців все більше спрямовуються на глибокий мистецтвознавчий аналіз творчого спадку митця. З'являються публікації Л. Брюховець-

кої (Брюховецька, 2001), Т. Журунової (Журунова, 2001), О. Ковальчук (Ковальчук, 2003), Н. Гаврилко (Гаврилко, 2009; 2010), О. Ямборко (Ямборко, 2005), А. Дробот (Дробот, 2009), О. Соловей (Соловей, 2009), В. Забашти (Забашта, 2016) та інші.

У 2021 р., з нагоди 100-річчя від дня народження І.-В. Задорожного, Національною академією мистецтв України та Національною академією образотворчих мистецтв і архітектури була проведена конференція «Монументальне мистецтво шістдесятників», мета якої була направлена на дослідження феномену монументального мистецтва України 60-х років ХХ ст., впливу творчості шістдесятників на мистецькі процеси в Україні, проблемам збереження монументальної спадщини, аналізу діалогу образотворчих мов представників мистецтва зазначеного періоду. (Монументальне мистецтво, 2021). Серед надрукованих у збірнику мистецтвознавчих матеріалів – увагу привертають публікації Г. Галинської, П. Нестеренко, В. Перевальського, Н. Тимошенко, З. Чегусової.

Показовим є той факт, що за життя І.-В. Задорожного не було проведено жодної персональної виставки, лише після смерті митця, Спілкою художників України у 1991 р. було влаштовано виставку його творів. З цієї нагоди було видано перший каталог його творів. Автором вступної статті, як було зазначено раніше, став мистецтвознавець В. Данилейко, упорядник каталогу – Н. Саєнко (Іван-Валентин Задорожний, 1991). У 2017 р., видавництвом «Софія-А», видано перший ґрунтовний альбом творів І.-В. Задорожного, на 320 сторінок, матеріали до якого були надані дружиною мистця – Н. Задорожною та сином – Б. Задорожним, авторка вступної статті, мистецтвознавчиня – І. Міщенко (Іван-Валентин Задорожний, 2017). В альбомі репрезентовані мистецькі твори І.-В. Задорожного – малярство, графіка, вітраж, різьблення, гобелен, але, на жаль, відсутній розділ де могло бути представлено мозаїчне панно кременчуцького періоду мистця – «Моя Батьківщина», що безумовно не применшує значення самого видання, втім суттєво обмежує сприйняття повного спектру мистецької спадщини багатогранної творчої постаті І.-В. Задорожного.

Автор даної публікації у своєму особистому науковому доробку фокусував увагу на окремих питаннях щодо внеску І.-В. Задорожного у наповнення монументальної спадщини Кременчука та стилістичних й технологічних особливостях монументально-декоративних творів мистця (Осадчий, 2019; 2022) (Осадчий та ін., 2023).

Метою статті є проведення аналізу та висвітлення монументально-декоративної спадщини

українського мистця Івана-Валентина Задорожного кременчуцького періоду.

Виклад основного матеріалу. Творчий спадок І.-В. Задорожного другої половини 1960-х рр., (час який передував кременчуцькому періоду), позначений основним чином станковими роботами – «Мої земляки» (1963–1965), «Мати. 37-й рік» (1965–1966), триптих «Мати» (1967–1969), «Садкам цвісти» (1970). Єдиним виключенням з наведеного переліку і одночасно першим монументально-декоративним твором у доробку мистця стає виконаний І.-В. Задорожним разом із запрошеними до співпраці Ф. Глушком і В. Перевальським вітраж «Т. Шевченко і народ» (1969) у вестибюлі Червоного корпусу Київського національного університету. Тобто перші масштабні та комплексні монументально-декоративні роботи у творчому спадку І.-В. Задорожного відносяться саме до кременчуцького періоду.

Монументальні роботи з оформлення палацу культури дорожніх машин та міського палацу культури проводилися майже одночасно протягом двох років. Мозаїчне панно «Моя Батьківщина» загальною площею у 264 м² виконувалось у матеріалі (разом з Б. Волковим і Г. Соколенком) з 1970 р. Зважаючи на художній задум який передбачав дворівневу структуру мозаїки з різницею між тлом і зображальними елементами розміщеними на бетонній «подушці» в межах 12–15 см., монтаж смальти проводився безпосередньо на сирій бетон задля чого, як свідчить тогочасна фотофіксація, фасад палацу культури був узятий у триповерхове рихтування з дерева (Осадчий, 2022: 276).

Дворівнева структура мозаїки допомагає створити візуальний ефект глибини простору, який посилюється в сонячний день за рахунок контрасту світла й падаючих тіней тим самим підкреслює стилістичну узагальненість і плакатність композиційного рішення панно. Прийом контрасту глянцевого і матових поверхонь І.-В. Задорожний застосовує і при виборі матеріалу мозаїки, використовуючи для вирішення тла білі та світло-сірі тони нарізної неполірованої керамічної плитки, в той же час, зображальні елементи вирішено із застосуванням кольорової смальти, яка має більш глянцевою поверхню.

Загальний ідейно-художній мотив мозаїчного панно перекликається із задумом полотна «Мої земляки» не тільки своїм сміливим сюжетним рішенням, а й застосуванням прийому вводу постаті мистця у праву частину картинної площини мозаїки (аналогічно з картиною «Мої земляки»). Перед нами постає оповідання про життя та спротив українського народу яке розпочинається з першої сюжетної групи із зображенням українців які спілкуються між собою тримаючи символічні предмети: книгу як

символ знань і яблуко як символ вічної молодості та безсмертя. На другому плані, символізуючи життя і вічність українського народу, зображено молоде дерево. Зазначена група – єдина, в якій жіноче вбрання прикрашено національними орнаментальними мотивами, а чоловіки одягнуті у вишиванки, що виокремлює її з інших частин монументального твору. Продовжуючи оповідати, І.-В. Задорожний, в наступній сюжетній групі показує участь українського народу в Другій світовій війні.

Іл. 1, 2. І.-В. Задорожний. «Моя Батьківщина»
кольорова смальта, керамічна плитка,
1970–1972 рр. (перша та друга сюжетні групи).
м. Кременчук. Фотофіксація В. Осадчий

Третя сюжетна група мозаїчного панно, беззаперечно є настільки ж цікавою, наскільки й сміливою у своєму ідейно-художньому задумі, зважаючи на час в який було створено монументальний твір. Перед нами розгортається сюжет в якому, завуальовано проступає український, антирадянський збройний спротив на території західних областей 1944–1956 рр. – зображення двох чоловіків зі зброєю, на першому плані, у характерному, для західної частини країни, українському національному одязі, за спинами яких, подано озброєного військового в радянському однострої, який немовбито спостерігає за чоловіками. Але головню в цій групі – це другий план, на якому показано жінку, що дістає (ховає) з льошу три гвинтівки.

Іл. 3. І.-В. Задорожний. «Моя Батьківщина»
кольорова смальта, керамічна плитка,
1970–1972 рр. (третя сюжетна група).
м. Кременчук. Фотофіксація В. Осадчий

Не менш цікавий та символічний сюжет постає перед нами в наступній, групі де зображено четверо робітників, один з яких тримаючи підняту ліву руку з розкритою долонею ніби звертаючись до глядача з привітанням, одночасно символізуючи свободу віри, міркувань і думок українського народу.

І.-В. Задорожний, завершує композиційне рішення як сюжету так й усього монументального твору, зображенням постаті мистця-мислителя у правій руці якого – циркуль як символ прагнення до вищого й духовного, чесноти й прямої, тим самим підкреслюючи своє відношення до тогочасних суспільно-політичних процесів та пов'язаних з ними подій.

Іл. 4. І.-В. Задорожний. «Моя Батьківщина»
кольорова смальта, керамічна плитка,
1970–1972 рр. (четверта сюжетна група).
м. Кременчук. Фотофіксація В. Осадчий

Іл. 5. І.-В. Задорожний. «Моя Батьківщина»
кольорова смальта, керамічна плитка,
1970–1972 рр. (центральна частина).
м. Кременчук. Фотофіксація В. Осадчий

Головною і центральною частиною композиції мозаїки виступає зображення Жінки-Матері з дитиною яка сидить на лівій руці та обіймає матір і паростком квітки – символом родючості і процвітання – у правій на тлі крони дерева життя. На другому плані, праворуч від дитини, зображені в польоті два голуби – символи любові та миру, над ними – сокіл як символ першобога Рода й охоронця дерева життя.

Необхідно також звернути увагу на зображальні елементи у вигляді неправильних трикутників, трикутників та хвилястих ліній, які не

тільки виконують декоративну об'єднувальну функцію в мозаїчному панно, а і насичені символічним змістом. Так, у лівій нижній частині мозаїки зустрічаємо графічні елементи у вигляді хвилястих ліній і перевернутого трикутника, що являють собою прадавні символи води й землі. У правій нижній частині розташований прадавній символ сонця у вигляді неправильного квадрату з сімома трикутниками. До того ж, декоративні елементи у вигляді ланцюжків з фігур неправильних геометричних форм «обіймають» усю композицію як праворуч, так і ліворуч та знаходяться між сюжетними групами, тим самим об'єднуючи твір стилістично й надаючи завершеність композиції. Можемо припустити, що ці елементи, за задумом І.-В. Задорожного, є культурним кодом – ДНК українського народу.

Іл. 6, 7. І.-В. Задорожний. «Моя Батьківщина»
кольорова смальта, керамічна плитка,
1970–1972 рр. (фрагменти).
м. Кременчук. Фотофіксація В. Осадчий

Наступними монументально-декоративними творами кременчуцького періоду І.-В. Задорожного які увійшли до комплексного оформлення міського палацу культури стали – панорамний вітраж «Наша пісня – наша слава» (150 м², лите скло, бетон), рельєф «Весільне свято» (110 м², бетон) і монументально-декоративна решітка (9х9 м.) розташована на вхідній групі споруди (Осадчий, 2022: 148).

Робота над проектом розпочалася в 1970 р., наприкінці якого І.-В. Задорожний разом з Б. Волковим подають на розгляд художньої ради з монументально-декоративного та оформлювального мистецтва виконаний ескіз панорамного вітража (17х9 м.) і рельєфу (6х25 м.) (Осадчий, 2022: 149). Необхідно зазначити, що після доопрацювання й уточнення розмірів 21 січня 1971 р. художній раді був представлений картон вітража під назвою «Народна пісня», тобто назва «Наша пісня – наша

слава» з'являється пізніше, можливо в процесі виконання, або після завершення робіт.

Вітраж займає всю фасадну частину фойє на першому та другому поверхах і композиційно складається з трьох частин, вертикальних основних на другому поверсі і горизонтальних, меншого розміру, на першому. Сюжетна лінія вітражу побудована на фольклорних мотивах українських народних пісень. Композиційним центром, як центральної частини вітражу так й всього монументального твору є козак Мамай на коні з кобзою у руках. Поряд з ним чоловік і жінка, які слухають пісню. На цій же частині зображено козаків, що пливають на човні. Композиційним центром лівої частини вітражу є зображення трьох козаків-воїнів котрі йдуть в похід. У центрі правої частини зображено молодих дівчину й хлопця, які разом тримають червоне яблуко – символ пізнання, поряд з ними, за описом В. Данилейка, – співець Лель, що грає на сопілці, та мати Дана, яка «...умовляє долю, щоб світ був благосним до її дітей...» (Іван-Валентин Задорожний, 1991: 7). Колористичне рішення вітражу складається з поєднання трьох кольорів – синього, який деякою мірою працює тлом вітража, жовтого і червоного. Для назви монументальної роботи І.-В. Задорожний використав цитату Т. Шевченка з твору «До Основ'яненка», – «Наша пісня – наша слава».

Вітраж активно насичений українською народною символікою і в цілому сприймається, як свято українського фольклору. У полотні вітражу включено зображення багатьох народних символів – калини, мальви, чорнобривців, яблук, сонця, місяця, птахів, тварин та зображення берегині – найдавнішого символу слов'ян.

Для усвідомлення впливу, який глядачі отримували від монументального твору доречно навести спогади мистецтвознавця О. Федорука: «Я вперше побачив його вітражі в 1972 р. в Кременчуці. Їх показували майже крадькома, майже пошепки, але з непідробною гордістю. Для мене враження було шокове: щось таке, що досі ми не бачили або, правдивіше, не дозволялося нам бачити, бо правда чорна, перемальована на біле, засліпила нам очі. А він намагався, щоб ми прозріли. Він давав нам уроки просвітлення й очищення. Греки назвали це катарсисом. Так було з цими вітражами» (Федорук, 1992: 28).

Як стилістичне доповнення вітражу вирішена й декоративна решітка яка складається з центральної (9х9 м.) і двох бічних частин (10х4 м.) та виконана в техніці гнutoї металевї полоси шириною 80 мм. Центром композиції є напис «Палац культури», розміщений у центральній частині решітки, декоративні елементи виконані у вигляді пластич-

них рослинно-алегоричних елементів, які деяким чином повторюють графічний малюнок вітражу.

На відміну від декоративної решітки, бетонний рельєф «Весільне свято» розташований на бічному фасаді споруди, за характером стилістичного узагальнення сприймається окремим твором, хоча за змістом пов'язаний із вітражем. Перед глядачем розгортаються події українського весілля, скомпоновані в п'ять сюжетних груп, центром яких є постаті одружених молодят.

Підсумовуючи, необхідно навести слова Івана-Валентина Задорожного записані у особистому щоденнику в січні 1972 р. які максимально точно характеризують творчість мистця кременчуцького періоду та є актуальними в наш час: «Ні слава, ні гроші... Уміння нести свій хрест, свою віру. Я бачу щастя, воно повинно прийти до нас... Це нічого, що його побачать інші. Ніколи не відмовляйтесь від боротьби, навіть коли вона здається неможливою» (Січень, 1972 р.) (Задорожний, 1990: 12).

Висновки. Аналіз досліджень виявив, що перший публікаційний матеріал присвячений малярним творах І.-В. Задорожного з'являється в другій половині 1960-х років. Активно висвітлював життєвий шлях і творчий спадок мистця, в тому числі вітраж «Наша пісня – наша слава» – В. Данилейко у 90-х роках ХХ ст. Активізація досліджень творчого спадку мистця відбувається з початком ХХІ ст. Окремо, кременчуцький період творчості І.-В. Задорожного в публікаціях не розглядався.

Виявлено, що в альбомі творів І.-В. Задорожного який побачив світ у 2017 р. не представлені

монументально-декоративні твори кременчуцького періоду – мозаїчне панно «Моя Батьківщина» і бетонний рельєф «Весільне свято», що суттєво обмежує уявлення про творчий спадок мистця.

Було з'ясовано, що суспільно-політичні процеси другої половини 60-х років ХХ століття та пов'язані з ними події безпосередньо вплинули на світогляд і на зміну зображальних принципів І.-В. Задорожного, що в свою чергу віддзеркалилось на ідейно-художніх рішеннях монументально-декоративних робіт кременчуцького періоду.

Встановлено, що перші масштабні та комплексні монументально-декоративні роботи мистця відносяться до кременчуцького періоду. В результаті дослідження монументально-декоративних творів І.-В. Задорожного було встановлено, що в ідейно-художньому мотиві мозаїчного панно «Моя Батьківщина» завуальовано проступає антирадянський збройний спротив на території західних областей 1944–1956 рр. Застосування прийому вводу постаті мистця у праву частину картинної площини мозаїки перекликається з полотном «Мої земляки». З'ясовано, що сюжетна лінія панорамного вітражу «Наша пісня – наша слава» побудована на фольклорних мотивах українських народних пісень. Вітраж насичений українською народною символікою і сприймається, як свято українського фольклору. Декоративна решітка стилістично доповнює вітраж. Бетонний рельєф «Весільне свято» за змістом пов'язаний із вітражем, але за характером стилістичного узагальнення сприймається окремим твором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брюховецька Л. «І сниться їм якийсь забутий сон...» Виповнилося 80 років українському художнику Валентину Задорожному. *Дзеркало тижня*, 2001. № 28 (352).
2. Гаврилко Н. Образ України в монументальних творах Івана-Валентина Задорожного у 60-80-х роках ХХ ст. *Мистецтвознавчі записки*, 2010. № 18. С. 235–242.
3. Гаврилко Н. А. Колір, композиція і пошуки синтезу мистецтв у творчості Івана-Валентина Задорожного. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія*, 2009. № 6. С. 54–62.
4. Данилейко В. Г. Віднайдення національного стилю. *Образотворче мистецтво*, 1991. № 3. С. 9–14.
5. Даниленко В. До аспектів етнографізму і космології у творчості І. Задорожного. *Образотворче мистецтво*, 1997. № 1. С. 14–17.
6. Дробот А. О. Від натуралізму до новітньої інтерпретації прадавніх образів (Іван-Валентин Задорожний). *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, 2009, № 5. С. 54–59.
7. Журунова Т. Побудований на дуалістичній рівновазі. *Образотворче мистецтво*, 2001. № 2. С. 45–46.
8. Забашта В. Світ очима художника. У пошуках світла (уривок з книги). *Студії мистецтвознавчі*, 2016. № 4. С. 109–113.
9. Задорожний В. Сторінки щоденника. З архівних джерел. *Образотворче мистецтво*, 1990. № 3. С. 11–12.
10. Іван-Валентин Задорожний: альбом / авт. вступ. статті І. Міщенко. Київ: Софія-А, 2017. 320 с.
11. Іван-Валентин Задорожний: «Намалюй Україну!» *Образотворче мистецтво*, 1999. № 1–2. С. 16–19.
12. Іван-Валентин Задорожний: монументальне мистецтво, живопис, графіка. *Каталог виставки творів*. Київ, 1991. 65 с.
13. Ковальчук О. Спадщина невмируща. Повержені боги. *Образотворче мистецтво*, 2003. С. 1; С. 27–28.
14. Монументальне мистецтво шістдесятників: зб. тез доповідей всеукраїнської наук.-практ. конф. присв. 100-річчю від дня народження І.-В. Задорожного, Київ, 21 грудня 2021 р. – К., 2021. – 54 с.
15. Осадчий В. Внесок І. Задорожного у монументальне обличчя міста Кременчук. Шості Платонівські читання: тези доповіді міжнар. наук. конф. пам'яті академіка Платона Білецького, присвячені 20-річчю від дня смерті П. О. Білецького (1922–1998). Київ, 2019. С. 117–118.
16. Осадчий В., Федоренко С., Лушакова А. Художнє життя м. Кременчука кінця ХІХ–ХХ століття: автореф. Дис. ... д. філософ. : 023 – Культура і мистецтво. *Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація*. 2022 – укр.

17. Осадчий В. Особливості формування монументально-декоративного середовища міста Кременчука в 60–70-х роках ХХ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 69, том 2, 2023. С. 96–102.
18. Соловей О. Українська історія – наскрізний мотив творчості Івана-Валентина Задорожного, *День*. 2013. 15 листопада.
19. Федорук О. «...Мир на землі Вам, добрі люди». *Народна творчість та етнографія*. 1992. № 1. С. 28–31.
20. Ямборко О. Я. Гобелени в творчості І.-В. Задорожного. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, 2005. Вип. 7. С. 80–88.

REFERENCES

1. Briukhovetska L. (2001) «I snytsia yim yakys zabutyi son...» Vypovnylosia 80 rokiv ukrainskomu khudozhnyku Valentynu Zadorozhnomu ["And they dream some forgotten dream..." Ukrainian artist Valentin Zadorozhny turned 80 years old] *Dzerkalo tyzhnia – Mirror of the week*. 28. (352). [in Ukrainian].
2. Havrylko N. (2010) Obraz Ukrainy v monumentalnykh tvorakh Ivana-Valentyna Zadorozhnoho u 60-80-kh rokakh XX st. [The image of Ukraine in the monumental works of Ivan-Valentyn Zadorozhny in the 60s and 80s of the 20th century]. *Mystetstvoznavchi zapysky – Art history notes*. 18. 235–242. [in Ukrainian].
3. Havrylko N. A. (2009) Kolir, kompozytsiia i poshuky syntezu mystetstv u tvorchosti Ivana-Valentyna Zadorozhnoho [Color, composition and the search for the synthesis of arts in the work of Ivan-Valentyn Zadorozhny]. *MIST: Mystetstvo, istoriia, suchasnist, teoriia – MIST: Art, history, modernity, theory*. 6. 54–62. [in Ukrainian].
4. Danyleiko V. H. (1991) Vidnaidennia natsionalnoho styliu [Discovery of national style] *Obrazotvorche mystetstvo – Art*. 3. 9–14. [in Ukrainian].
5. Danyleiko V. (1997) Do aspektiv etnografizmu i kosmologii u tvorchosti I. Zadorozhnoho [Aspects of ethnography and cosmology in the work of I. Zadorozhny]. *Obrazotvorche mystetstvo – Art*. 1. 14–17. [in Ukrainian].
6. Drobot A. O. (2009) Vid naturalizmu do novitnoi interpretatsii pradavnykh obraziv (Ivan-Valentyn Zadorozhnyi) [From naturalism to the latest interpretation of ancient images (Ivan-Valentyn Zadorozhny)]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts*. 5. 54–59. [in Ukrainian].
7. Zhurunova T. (2001) Pobudovanyi na dualistychnii rivnovazi [Built on dualistic balance]. *Obrazotvorche mystetstvo – Art*. 2. 45–46. [in Ukrainian].
8. Zabashta V. (2016) Svit ochyma khudozhnyka. U poshukakh svitla (uryvok z knyhy) [The world through the eyes of an artist. In search of light (excerpt from the book)]. *Studii mystetstvoznavchi – Art studies studios*. 4. 109–113. [in Ukrainian].
9. Zadorozhnyi V. (1990) Storinky shchodennyka. Z arkhivnykh dzherel [Diary pages. From archival sources]. *Obrazotvorche mystetstvo – Art*. 3. 11–12. [in Ukrainian].
10. (2017) Ivan-Valentyn Zadorozhnyi: albom [Ivan-Valentyn Zadorozhny: album]. 320. [in Ukrainian].
11. (1999) Ivan-Valentyn Zadorozhnyi: "Namaliui Ukrainu!" [Ivan-Valentyn Zadorozhny: "Draw Ukraine!"]. *Obrazotvorche mystetstvo – Art*. 1–2. 16–19. [in Ukrainian].
12. (1991). Ivan-Valentyn Zadorozhnyi: monumentalne mystetstvo, zhyvopys, hrafika. [Ivan-Valentyn Zadorozhny: monumental art, painting, graphics] *Kataloh vystavky tvoriv – Catalog of the exhibition of works*. Kyiv. 65. [in Ukrainian].
13. Kovalchuk O. (2003) Spadshchyna nevmyrushcha. Poverzheni bohy [Legacy is immortal. Defeated Gods]. *Obrazotvorche mystetstvo – Art*. 1. 1; 27–28. [in Ukrainian].
14. (2021) Monumentalne mystetstvo shistdesiatnykiv: zb. tez dopovidei vseukrainskoi nauk.-prakt. konf. prysv. 100-ricchiiu vid dnia narodzhennia I.-V. Zadorozhnoho. [Monumental art of the sixties: coll. abstracts of reports of all-Ukrainian science and practice. conf. adj. On the 100th anniversary of the birth of I.-V. Zadorozhny]. Kyiv – Kyiv. 54. [in Ukrainian].
15. Osadchyi V. (2018) Vnesok I. Zadorozhnoho u monumentalne oblychchia mista Kremenchuk. [Contribution of I. Zadorozhny to the monumental face of the city of Kremenchuk] *Shosti Platonivski chytannia: tezy dopovidi mizhnar. nauk. konf. pamiati akademika Platona Biletskoho, prysviacheni 20-ricchiiu vid dnia smerti P. O. Biletskoho (1922–1998) – Six Platonic readings: theses of the report of the International scientific conference in memory of Academician Platon Biletskyi, dedicated to the 20th anniversary of the death of P. O. Biletskyi (1922–1998)*. Kyiv. 117–118. [in Ukrainian].
16. Osadchyi V. (2022) Khudozhnie zhyttia m. Kremenchuka kintsia XIX–XX stolittia. [The artistic life of Kremenchuk at the end of the 19th and 20th centuries]. *Kultura i mystetstvo. Obrazotvorche mystetstvo, dekoratyvne mystetstvo, restavratsiia. – Culture and art. Fine art, decorative art, restoration* [in Ukrainian].
17. Osadchyi V. (2023) Osoblyvosti formuvannia monumentalno-dekoratyvnoho seredovyscha mista Kremenchuka v 60–70-kh rokakh XX stolittia [Peculiarities of the formation of the monumental and decorative environment of the city of Kremenchuk in the 60s and 70s of the 20th century]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanitarian sciences*. 69. 2. 96–102. [in Ukrainian].
18. Solovej O. (2013) Ukrainska istoriia – naskriznyi motyv tvorchosti Ivana-Valentyna Zadorozhnoho [Ukrainian history is a through-and-through motif of Ivan-Valentyn Zadorozhny's work]. *Den – Day*. 15 lystopada. [in Ukrainian].
19. Fedoruk O. (1992) "...Myr na zemli Vam, dobri liudy" ["...Peace on earth to you, good people."]. *Narodna tvorchist ta etnografiia – Folk creativity and ethnography*. 1. 28–31. [in Ukrainian].
20. Yamborko O. Ya. (2005) Hobeleny v tvorchosti I.-V. Zadorozhnoho [Tapestry in the work of I.-V. Zadorozhny]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts*. 7. 80–88. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

